

10.10.2025

Kirjallinen lausunto

Ympäristöministeriö

Ympäristöneuvos Maarit Loiskekoski

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Asia: HE 104/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Ympäristöministeriö esittää lausunnossaan eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle (HE 104/2025 vp) laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta seuraavaa:

Tulosperusteiset tuet ovat tervetullut muutos tukijärjestelmiin. Uusien tukimuotojen pilotointi mahdollisimman pian on kannatettavaa, jotta niiden toimivuudesta saadaan lisää tietoa ja tulosperusteisia tukia voidaan jatkossa ottaa käyttöön laajamittaisemmin saavuttaen metsille EU- ja kansallisella tasolla asetettuja monimuotoisuustavoitteita. Julkisen talouden kasvava kestävyysvaje korostaa julkisen rahoituksen vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden parantamista. Valtiontalouden tarkastusvirasto on suosituksessaan (VTV:n tarkastuskertomukset 13/2023) nostanut esille muun muassa kustannustehokkuuden ja vaikuttavuuden lisäämisen sekä tulosperusteisten korvausmallien selvittämisen. Myös EU:n maa- ja metsätalousalan valtiontuen suuntaviivat ovat korostaneet tukien käytössä erityisesti myönteisten ympäristövaikutusten tuottamista ja ympäristöhaittojen ehkäisyä.

Yleisesti ottaen julkisin varoin ei tulisi tukea toimia, jotka heikentävät luonnon monimuotoisuuden tilaa. Tuettavien toimien tulisi olla selkeästi monimuotoisuutta hyödyntäviä. Tukea ei myöskään tule myöntää sellaiseen toimintaan, joka on lakisääteisesti velvoittavaa (esimerkiksi metsälain 10 §:n velvoitteet). Kannusteisiin käytettävissä olevat varat ovat rajalliset, joten on tärkeää, että ne ovat taloudellisesti tehokkaita ja vaikuttavia. Kannustimen tulisi synnyttää toimintaa, joka ei toteutuisi ilman tukea. Lisäksi on syytä varmistaa, että rajalliset resurssit kanavoituvat luonnonsuojelullisesti tärkeimpiin kohteisiin.

Ekologisesta näkökulmasta ja tuen vaikuttavuuden kannalta toteutettujen toimenpiteiden pysyvyys on tärkeää. Suojavyöhykkeen avohakkuun tai ojittamisen, tai ennallistetun suon ojittamisen myötä saavutettu ekologinen hyöty menetetään. Taimikon ja nuoren metsän hoidossa jätettävän lehtipuuston lisäämisen monimuotoisuusvaikutukset realisoituvat vain, mikäli taimikon ja nuoren metsän hoidossa jätetty lehtipuun määrä säilyy koko metsän kiertoajan, jolloin metsään syntyy järeää lehtipuuta, joka aikaa myöten muuttuu monimuotoisuuden kannalta yhä arvokkaammaksi kuolleeksi puuksi. Myös taloudelliselta kannalta tuet ovat hukkainvestointeja, jos niillä tavoitellut ekologiset hyödyt menetetään.

Metsänomistajien tiedon lisääminen lehtipuiden ja kuolleen puun merkityksestä ja siihen liittyvä informaatio-ohjaus onkin tarpeen pysyvien vaikutusten aikaansaamiseksi. Samoin soiden ennallistamisen merkitys vesien tilan parantamisen ja varastoinnin kannalta tulisi tuoda esiin.

Mikäli lain perusteella on edelleen mahdollista maksaa tulosperusteisen tuen kanssa ristiriitaisia tukia, laki kannustaa yhtä aikaa toimimaan kahdella keskenään vastakkaisella tavalla, mikä ei ole taloudellisesti eikä ekologisesti järkevää. Tällainen ristiriita voi muodostua esimerkiksi taimikon ja nuoren metsän osalta, jos toisaalta halutaan tukea lehtipuuston jättämistä, mutta toisaalta tukea myönnetään pienpuun korjuuseen, ja korjuu kohdistuu taloudellisesti vähäarvoiseen mutta monimuotoisuuden kannalta arvokkaaseen puustoon.

EU:n ennallistamisasetus edellyttää luonnon tilaa parantavia toimia myös talousmetsissä. Ennallistamisasetuksessa vaadittua metsäluonnon monimuotoisuuden tilaa ja sen paranemista seurataan metsäindikaattoreilla, jotka edustavat metsäluonnolle tärkeitä rakennepiirteitä. Tavoitteena on parantaa metsäindikaattorien tilaa, kunnes saavutetaan tyydyttävät tasot. Talousmetsien luonnonhoidolla lisätään monimuotoisuudelle tärkeitä rakennepiirteitä, mutta useimpien indikaattoreiden taso on meillä yhä liian matala turvaamaan luonnon monimuotoisuutta pitkällä aikavälillä. Toimien määrää tulee lisätä, ja ne tulee kohdentaa monimuotoisuuden vahvistamisen kannalta oikein.

Ennallistamisasetuksen vaatimuksiin vastaavat tavoitteet ja toimet määritellään kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa, jota valmistellaan parhaillaan laajassa yhteistyössä. Tavoitteena on löytää kustannustehokkaat ja olosuhteisiimme sopivat keinot, joiden avulla asetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa ja sovittaa luonnon tilan parantaminen yhteen muiden yhteiskunnallisten tavoitteiden kanssa. Ehdotetut tulosperusteiset tuet voivat edesauttaa ennallistamissuunnitelman tavoitteisiin pääsyä. Niillä on mahdollista parantaa indikaattorien tilaa, jos toimenpiteiden vaikutukset jäävät pysyviksi.